

MATCHON INFORMATION CENTER		Subject Heading :
Source :	มติชน	54580241
Date :	Page :	No :
26 ต.ค. 2554	21	

111 ปี สมเด็จพระเจ้า 'รัตนสัจวา' แห่งสตรีวิทยา

จะนับเป็นเหตุบังเอิญก็ได้ ที่ปีแห่งวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ "สมเด็จพระเจ้า" ของปวงชนชาวไทย กับปีที่ก่อตั้งโรงเรียนสตรีวิทยา อันเป็นสถานศึกษาที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงศึกษาเล่าเรียนเมื่อครั้งทรงพระเยาว์ เกิดขึ้นในปีเดียวกัน คือ ปีพุทธศักราช 2443

เมื่อเวียนมาถึง พ.ศ.2554 ในปีนี้ จึงครบ 111 ปีแห่งพระชนมายุเมื่อนับจากวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเจ้าในวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2443 และครบ 111 ปีแห่งการก่อตั้งโรงเรียนสตรีวิทยา

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเข้าศึกษาที่โรงเรียนสตรีวิทยาดังแต่พระชนมายุได้ 8 พรรษา จนถึงพระชนมายุ 13 พรรษา รวมระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2451-2456) ก่อนที่จะทรงลาออกไปศึกษาต่อที่โรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์และหญิงพยาบาลแห่งศิริราช ทรงเป็นนักเรียนพยาบาลประเภทนักเรียนหลวง เมื่อสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตร ได้ทรงทำงานและประทับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราชตามข้อผูกพันของการเป็นนักเรียนหลวง จนต่อมาทรงได้รับคัดเลือกไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

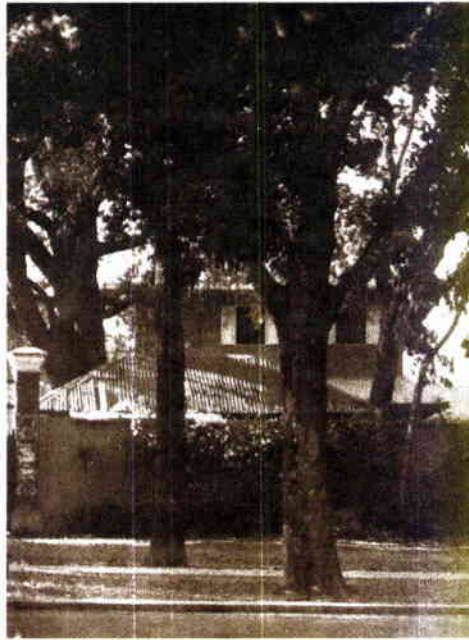
ในฐานะที่ทรงเป็นศิษย์เก่าก็ทรงนึกถึงสถานที่เคยศึกษาเล่าเรียนมิได้ขาด พระกตัญญูตาที่มอบให้กับโรงเรียนสตรีวิทยานั้นหาที่สุดมิได้เริ่มตั้งแต่เมื่อทรงอภิเษกสมรสกับสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าทิตรอดุลเดช กรมขุนสงขลานครินทร์ (พระอิสริยยศในเวลานั้น) เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2463 สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินแก่กระทรวงศึกษาธิการ เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท เพื่อเก็บถาวรโรงเรียนสตรีวิทยาในนามของ "หม่อมสัจวา"

มทิตร ณ อยู่ชยา" เงิน 5,000 บาท นับว่าเป็นจำนวนเงินที่มากในสมัยนั้น ทางโรงเรียนได้นำเงินดังกล่าวมาก่อสร้างอาคารเรียนได้หลังหนึ่งเป็นเรือนไม้ 2 ชั้น มี 6 ห้องเรียน ครั้นเมื่อโรงเรียนสตรีวิทยาย้ายสถานที่ตั้งโรงเรียนจากตึกดินมาตั้งยังสถานที่ใหม่ (ถนนดินสอ) ในปัจจุบัน ก็ได้รื้ออาคารเรียนหลังนั้นมาสร้างเป็นเรือนพยาบาล สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระมหากรุณาพระราชทานพระฉายาลักษณ์ขนาดใหญ่ประดับไว้ ณ เรือนพยาบาลแห่งนี้ด้วย

แต่ความสำคัญมิได้มีเพียงแต่เงินที่พระราชทานมาเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนหลังดังกล่าวเท่านั้น เพราะหากศึกษาเรื่องราวย้อนไปตั้งแต่มีการก่อตั้งโรงเรียนสตรีวิทยาชั้นมาจะพบว่า อาคารเรียนหลังนี้ต้องถือว่าเป็นอาคารเรียนหลังแรกที่เป็นของโรงเรียนสตรีวิทยาอย่างแท้จริง

เหตุที่บอกว่าอาคารเรียนที่ทรงบริจาคทรัพย์เพื่อก่อสร้างนั้น นับได้ว่าเป็นอาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียนสตรีวิทยาก็เนื่องจากเมื่อก่อตั้งโรงเรียนในปีแรก คือ พ.ศ. 2443 มิสลูซี ดันแลป (Miss Lucy Dunlap) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียน ได้ขอเช่าที่และอาคารจากกรมพระคลังข้างที่ที่อยู่หลังโรงหอย กษ. (ปัจจุบันเป็นตึกของบริษัท สามิตรสงเคราะห์) ตำบลสามยอด เป็นที่ตั้งโรงเรียน และต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่ตึก 2 ชั้น ถนนเจริญกรุงหลังวังบูรพาภิรมย์ ในปี พ.ศ.2448 ได้ย้ายจากที่ถนนเจริญกรุงมาอยู่ที่ถนนราชปิตุทิศกับโรงพิมพ์โสภณพิพัฒน์การ

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2449 โรงเรียนได้ขอเช่าตึกของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บริเวณตึกดิน (ตึกดินเดิมเป็นสถานที่เก็บดินปืนมาก่อน ผนังอาคารจึงหนาเพราะ

อาคารเรียนไม้สูง 2 ชั้น จำนวน 6 ห้องเรียน
ซึ่งถือเป็นอาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียนสตรีวิทยา

ก่อด้วยอิฐกว้างประมาณ 1 เมตรเศษ การก่อสร้างใช้ซุงและเสาทั้งต้นทำเป็นเครื่องบนหลังคา พื้นกระดานหนาประมาณ 2 นิ้ว เพดานหลังคาสูงภายในตึกเรียนจึงเย็นชื้นแสงสว่างไม่ค่อยมี เพราะหน้าต่างเล็กหนาเท่ากับความหนาของกำแพงสันนิษฐานว่าก่อสร้างมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2) ในบริเวณตึกดินนั้นนอกจากจะมีอาคารตึกดินเดิมแล้ว ยังมีเรือนของขุนหลวงพระยาไกรสิทธิ์ ที่มอบให้และรื้อมาปลูกเป็นอาคารเรียนอีกหลังหนึ่ง

ดังนั้น จะเห็นว่าจากการย้ายสถานที่ตั้งโรงเรียนถึง 4 แห่ง คือ เมื่อเริ่มก่อตั้งก็เช่า

อาคารของพระคลังข้างที่จนย้ายมาเช่าตึกที่ย่านถนนเจริญกรุง และเช่าตึกแถวย่านถนนราชพิพิธ จนท้ายสุดเมื่อมาเช่าตึกดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โรงเรียนสตรีวิทยาไม่เคยมีอาคารเรียนเป็นของตนเองเลย มีแต่การเช่าที่ดินและอาคารที่ปลูกสร้างอยู่ในที่ดินนั้นแล้วทั้งสิ้น

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2468 คุณหญิงวัชรินเสวี ครูใหญ่โรงเรียนสตรีวิทยาในขณะนั้น ได้ทำหนังสือราชการไปยังพนักงานตรวจการศึกษาแขวงจังหวัดพระนคร เพื่อร้องขอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรงบประมาณมาเพื่อการก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ โดยมีเนื้อความตอนหนึ่งว่า “ด้วยโรงเรียนนี้ตั้งอยู่ในสถานที่นี้มาเป็นเวลา 20 ปีเศษ บัดนี้ผลของการศึกษา ได้ย่ำแย่ขึ้นสู่ความนิยมโดยลำดับจึงกลับทำให้โรงเรียนใหญ่ซึ่งมีชื่อเสียงคับแคบไปและทั้งไม่ต้องด้วยอนามัยหลายประการ” โดยเหตุผลประการหนึ่งคือ ตึกดินนั้นเป็นตึกโบราณสร้างมาหลายรัชกาล คิดว่าอยู่

ราวรัชกาลที่ 2 หรือ 3 การสร้างมาเป็นเวลาช้านานโดยมิได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขเช่นนี้ คิดว่าอาจจะเป็นอันตรายเกิดขึ้นได้

หนังสือราชการในลักษณะดังกล่าวอันชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่โรงเรียนสตรีวิทยาต้องมีอาคารเรียนเพิ่มเติมถูกส่งผ่านพนักงานตรวจการศึกษาแขวงจังหวัดพระนครให้กับกระทรวงศึกษาธิการหลายฉบับ จนความทราบถึงสมเด็จพระราชบิดาในที่สุดโรงเรียนสตรีวิทยาก็ได้อาคารเรียนไม้จำนวน 6 ห้องเรียนในนามหม่อมสรวงสวลย์ มหิดล ณ อยุธยา

นอกจากพระราชทานเงินส่วนพระองค์เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนแล้ว ในปี พ.ศ.2481 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็ได้พระราชทานเงินอีก 5,000 บาท ให้เป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน ทุนนี้เรียกว่า “ทุนสมเด็จพระราชชนนีศรีสรวงสวลย์” และได้พระราชทานเพิ่มอีกเป็นลำดับมาทุกปี และในปี พ.ศ.2533 ก็พระราชทานเงินเป็น “ทุนการศึกษาสมเด็จพระเจ้ายา” จำนวน 250,000 บาทให้อีกหนึ่งทุน

พระกตัญญูตาที่แสดงออกต่อสถานศึกษาครั้งเมื่อทรงพระเยาว์ข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งแห่งพระมหากษัตริย์คุณต่อโรงเรียนสตรีวิทยาอย่างหาที่สุดมิได้ในโอกาสครบ 111 ปีแห่งพระชนมายุเมื่อนับ

จากวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเจ้ายาในวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2554 นี้ เพื่อเป็นการสนองตอบ

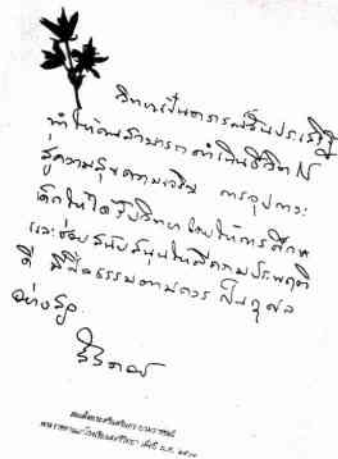
พระมหากษัตริย์คุณแห่งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โรงเรียนสตรีวิทยาจึงได้เรียบเรียงหนังสือ “รัตนสรวงสวลย์” เพื่อรวบรวมพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในพระองค์ที่ทรงคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างใหญ่หลวง

พร้อมทั้งจัดสร้าง “ศูนย์นิทรรศรัตนสรวงสวลย์” อันจะเป็นหอประวัติเพื่อเป็นแหล่งพัฒนาวัฒนธรรมและการเรียนรู้พระราชประวัติของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชกรณียกิจต่อแผ่นดิน พระราชกรณียกิจต่อราษฎรและคติธรรมจากการศึกษาพระราช

กรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อให้ครู นักเรียนและผู้สนใจเข้าชมสามารถนำคติธรรมที่ได้รับจากการศึกษาพระราชกรณียกิจมาเป็นแบบอย่างให้พึงปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมโดยรวม

หนังสือ “รัตนสรวงสวลย์” และหอประวัติ “ศูนย์นิทรรศรัตนสรวงสวลย์” จะมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 5 พฤศจิกายนนี้ ณ อาคารสมเด็จพระเจ้ายา 80 ปี โรงเรียนสตรีวิทยา พร้อมกับการเฉลิมฉลองโรงเรียนสตรีวิทยาครบรอบ 111 ปี ในการนี้ทางโรงเรียนจึงใคร่เชิญชวนศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันเข้าร่วมชมนิทรรศการและเฉลิมฉลองงานดังกล่าวโดยพร้อมเพรียงกัน

ยุวดี ศิริ

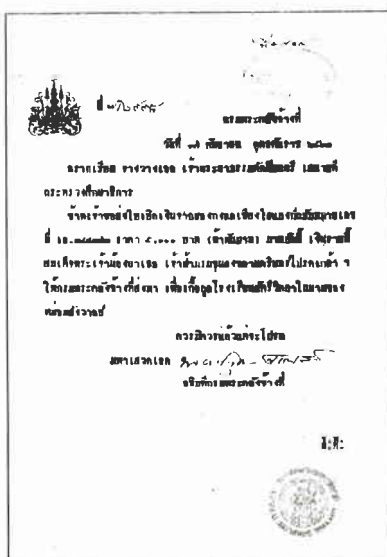

คติธรรมที่พระราชทานให้แก่โรงเรียนสตรีวิทยา
ซึ่งจะรวบรวมและจัดแสดงไว้ในหอประวัติเช่นกัน

หน้าปกหนังสือ "รัตนสังวาลย์" หนังสือที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อรวบรวมพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในโอกาส 111 ปี แห่งวันพระราชสมภพ

พระฉายาลักษณ์ที่จัดแสดงอยู่ภายในหอประวัติ

บันทึกข้อความเงินพระราชทานจำนวน 5,000 บาท ที่สมเด็จพระราชบิดา โปรดเกล้าฯ พระราชทานให้โรงเรียนสตรีวิทยานำมาก่อสร้างอาคารเรียนในนาม "หม่อมสังวาลย์ มหิดล ณ อยุธยา"

นักเรียนชั้นมูลปีที่ ๑ ถ่ายวันที่ ๘ มีนาคม ร.ศ. ๑๒๗ (พ.ศ. ๒๔๕๑)

นักเรียนชั้นมูลปีที่ 1 ถ่ายวันที่ 9 มีนาคม ร.ศ.127 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ครั้นยังเป็น ด.ญ.สังวาลย์ ประทับในแถวกลาง เป็นลำดับที่ 3 จากซ้าย